

عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در میان مودیان نظام مالیات بر ارزش افزوده (صنف طلا فروشان) استان آذربایجان غربی

محمد ملازاده^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۲/۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۲/۶

چکیده

پژوهش حاضر به عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در میان مودیان نظام مالیات بر ارزش افزوده استان آذربایجان غربی (صنف طلا فروشان) می‌پردازد. روش تحقیق به کار رفته از نوع پیمایش محسوب می‌گردد.

جامعه آماری تحقیق عبارت است از ۱۱۰۲ واحد کسبی طلا فروش که در محدوده اداره کل امور مالیاتی استان آذربایجان غربی واقع گردیده است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۲۸۵ نمونه برآورد گردیده و روش نمونه‌گیری در دو مرحله صورت گرفته است که ابتدا بر اساس نمونه‌گیری طبقه‌ای سهم هر طبقه (شهر) از تعداد نمونه‌ها مشخص و سپس با نمونه‌گیری تصادفی از دورن هر طبقه تعداد نمونه‌ها انتخاب شده است. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش با استفاده از ابزار پرسشنامه پنج گزینه‌ای با طیف لیکرت می‌باشد که با تعداد ۵۱ سوال فرضیات پژوهش را به آزمون گذاشته‌اند و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از جداول اکسل و نرم افزار SPSS گردیده است. پژوهش حاضر دارای ۴ فرضیه اصلی و ۱۷ فرضیه فرعی می‌باشد.

فرضیه‌های اصلی پژوهش عبارتند از:

عوامل اجتماعی شدن بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.

عوامل برون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.

عوامل درون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.

عوامل فردی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.

نتایج حاصل از تحقیقات نشان می‌دهد تمامی فرضیه‌های اصلی و فرضیه‌های فرعی تحقیق مورد تایید واقع گردیده‌اند.

واژه‌های کلیدی: مالیات بر ارزش افزوده، عوامل اجتماعی شدن، عوامل درون سازمانی، عوامل فردی، عوامل برون سازمانی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت دولتی گرایش نیروی انسانی و رئیس گروه مالیات بر ارزش افزوده استان آذربایجان

Mollazadeh1348@gmail.com غربی

۱- مقدمه

جامعه از طریق فرایند جامعه پذیری سعی می‌کند تا الگوهای صحیح رفتاری و به تعبیری دقیق تر هنجارهای اجتماعی را به اعضایش بیاموزد. در واقع آنچه که ما رفتار می‌کنیم ماحصل و نتیجه آن چیزی است که به ما یاد داده شده است و ما آموخته ایم و اگر خلاءای در رفتار ما مشاهده می‌شود بدان معناست که، یا به ما آموزش نداده‌اند و یا اینکه ما آنرا به فراموشی سپرده‌ایم.

به نظرمی رسد فرهنگ مالیاتی که یک اصطلاح احساسی باشد. این خصوصیت عمدتاً " براساس این واقعیت است که مالیات دهندگان معمولاً" با ابزار مالیات بعنوان آفرینش هنری ذهن انسان مشکل داشته باشند (یوگاوللی، ۲۰۰۵: ۴).

در هر صورت فرهنگ مالیاتی آمیزه‌ای از نگرشها، باورها، اعتقادات، کنش‌ها، و عکس‌العمل‌هایی است که ما نسبت به سیستم مالیاتی پیدا می‌کنیم و طی آن یاد می‌گیریم که در قبال نظام مالیاتی چه وظیفه‌ای به دوش ما گذاشته شده و چه نقشی را باید ایفا بکنیم.

۱-۱ بیان مساله و ضرورت پژوهش

فرهنگ مالیاتی خاص یک کشور را می‌توان به عنوان تمامی موسسات رسمی و غیر رسمی مرتبط با سیستم مالیاتی ملی و عملکرد آن، شامل وابستگیها و روابط ایجاد شده توسط تعاملات مداومش، در نظر گرفت. همچنین فرهنگ مالیاتی را می‌توان با توجه به مفهوم واژه‌های مالیات و اجرای واقعی مالیات؛ بلکه رابطه بین مسئولین مالیاتی و مالیات دهندگان، فرهنگ مالیاتی را شکل می‌دهند. پرسشهایی از قبیل: چطور درآمدهای مالیاتی بایستی بین بدنه محلی و مرکزی توزیع شود، قانون مالیات در این زمینه تا چه حد صریح است؛ با تخلفات چگونه برخورد می‌شود و چه گروههای ذینفع دیگری وجود دارد؛ بخش مهمی از فرهنگ مالیاتی، بویژه در زمینه اقتصادهای انتقالی است (کلاتتری و شوره دلی، ۱۳۸۶: ۸۳).

در جوار مطالب فوق با عنایت به اینکه اصولاً " مفهوم مالیات بر ارزش افزوده با وجود مطرح شدن آن در جهان که سابقه‌ای حدوداً یکصد ساله دارد و قریب به ۶۵ سال از اجرای آن می‌گذرد. لیکن در کشورمان با سپری کردن کش و قوس‌های فراوان نهایتاً" از ابتدای مهر ماه ۱۳۸۷ و بر اساس اصل ۸۵ قانون اساسی بصورت آزمایشی و مرحله‌ای اجراء می‌گردد و اکثریت قریب به اتفاق مردم که در حقیقت مصرف کنندگان نهایی و پرداخت کنندگان واقعی

مالیات بر ارزش افزوده می‌باشند با مفهوم و نحوه پرداخت و مصارف آن در جامعه بیگانه هستند. برای برطرف نمودن این خلاء و رفع ابهام مردم بایستی سازمان امور مالیاتی کشور بطور اعم و معاونت مالیات بر ارزش افزوده بطور اخص به مقوله اطلاع رسانی از طریق رسانه‌های جمعی و تنویر افکار و آموزش و فرهنگ سازی در این امر اهتمام نموده و تمامی مساعی خود را بکار گیرند.

در حال حاضر وضعیت موجود فرهنگ مالیاتی در کشور به نحوی است که این دیوار بی‌اعتمادی همچنان بلند است. دولت با این نگاه به مقوله مالیات می‌نگرد که مودیان در سطح عمومی مالیات واقعی خودشان را پرداخت نمی‌کنند و مودیان نیز به دولت به عنوان نهادی می‌نگرند که مالیات دریافتی را صرف امور خدماتی و رفاهی نمی‌کند. البته در سالهای اخیر اقداماتی در جهت کاهش این فاصله بی‌اعتمادی از طرف دولت برداشته شده است و طرح خوداظهاری مالیاتی مبنی بر اعتماد به گفته مودیان در آنچه که بیان می‌کنند، نمونه‌ای از این فضا سازی مبتنی بر اعتماد در کنار بهره‌گیری از سامانه‌های الکترونیکی و تسلیم اظهارنامه‌های اینترنتی و همچنین پرداخت اینترنتی می‌توان اشاره نمود. بهر حال آنچه که نمایان است نشان از وجود یک فرهنگ مالیاتی ضعیف در جامعه می‌باشد فرهنگی که بر روی آن کار سیستماتیک و علمی انجام نشده است.

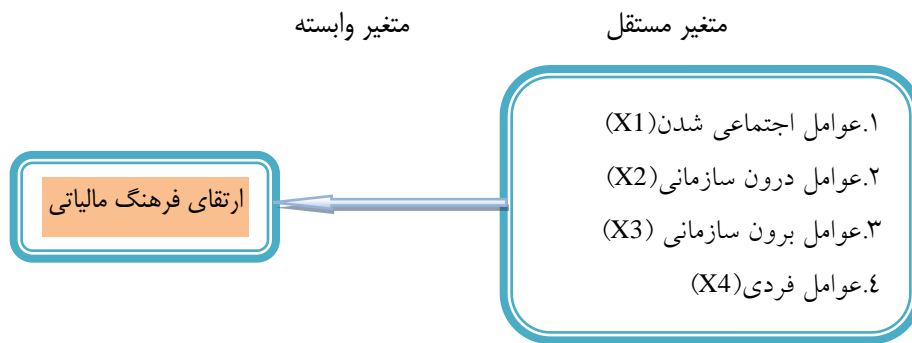
با عنایت به اینکه سیاستگذاران ارشد کشور برآنند که بر اساس قانون پنجاه و پنج ساله پنجم توسعه کشور جمهوری اسلامی (۱۳۹۴ - ۱۳۹۰) و همچنین جهت دست یابی به افق ۱۴۰۴ کشور را با مالیات اداره نمایند بطوری که درصدد است تمامی هزینه‌های جاری از طریق وصول مالیات^۱ تامین نماید و این در حالی است که این نوع مالیات در ابتدای راه بوده و در حال توسعه و گسترش می‌باشد و بنا به اظهارات اکثریت اقتصاددانان کمترین تبعات سوء اقتصادی و تورم را در بردارد.

۱-۲ فرضیات پژوهش

۱. عوامل اجتماعی شدن بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.
۲. عوامل برون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.
۳. بین عوامل درون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.
۴. بین عوامل فردی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر هستند.

۳-۱ متغیرهای پژوهش

در این مدل، ارتقای فرهنگ مالیاتی بعنوان متغیر وابسته معرفی شده است و بر اساس چهار فرضیه اصلی مطرح در تحقیق حاضر عوامل اجتماعی شدن، عوامل درون سازمانی، عوامل برون سازمانی و عوامل فردی را به عنوان عوامل کلیدی تأثیرگذار بر فرهنگ مالیاتی و بعنوان متغیر تأثیر گذار بر فرهنگ مالیاتی می‌باشد را مورد مطالعه قرار داده است.

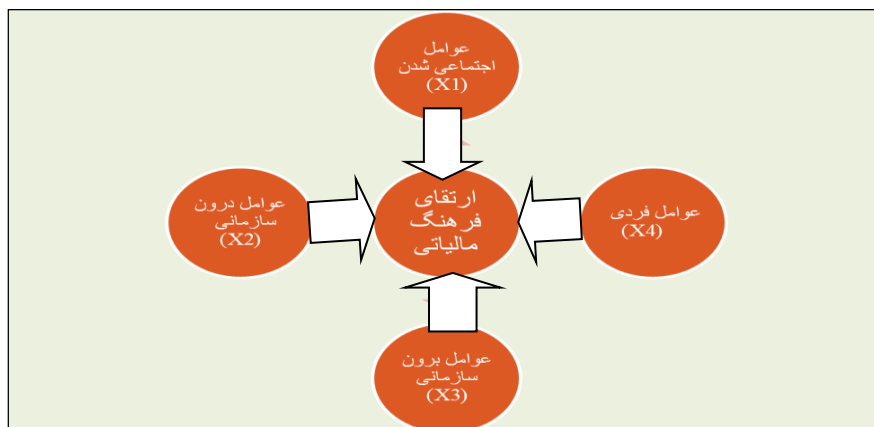

شکل (۱): متغیرهای مستقل و وابسته مدل تحلیلی پژوهش

۲ - پیشینه تحقیق

۱-۲ مدل تحلیلی فرهنگ مالیاتی:

در این مدل اهتمام شده است تا با مد نظر قرار دادن تئوریهای موجود و بر اساس تحقیقات پیشین به یک مدل تحلیل جامع و منطقی برسیم. در پاسخ به سؤال اساسی تحقیق که به دنبال بررسی عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در نظام مالیات بر ارزش افزوده بود، چهار فرضیه اصلی مطرح گردید که طی آن عوامل اجتماعی شدن، عوامل درون سازمانی، عوامل برون سازمانی و عوامل فردی را به عنوان عوامل کلیدی تأثیر گذار بر فرهنگ مالیاتی مورد مطالعه قرار داد که در زیر به شرح آنها می‌پردازیم.

شکل (۲): مدل تحلیلی پژوهش

الف. عوامل اجتماعی شدن:

با توجه به اینکه انسان از بدو تولد تا لحظه مرگ همواره در معرض جریان اجتماعی شدن قرار می‌گیرد به نظر می‌رسد که عامل اجتماعی شدن می‌تواند به عنوان یک مفهوم کلیدی مورد بررسی قرار بگیرد. که از مهمترین آنها می‌توان به: همکاران صنفی، التزام و پای بندی به دین، رسانه ارتباط جمعی، سنت مالیات دهی در خانواده و قانون گرائی اشاره نمود.

ب. عوامل درون سازمانی:

سازمان امور مالیاتی کشور به عنوان متولی جمع آوری و وصول مالیات نیز می‌بایست در درون خود تغییراتی را ایجاد می‌کند تا بتواند به رشد فرهنگ مالیاتی کمک کند. مهم ترین عوامل تأثیر گذار در درون سازمان عبارتند از: مکانیزه کردن امور، نظام جامع اطلاعات مالیاتی، اطلاع رسانی، شفاف سازی قانون مالیاتها (قانون مالیاتهای مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده).

ج. عوامل برون سازمانی:

برای اینکه سازمان امور مالیاتی بتواند چرخ توسعه فرهنگ مالیاتی را کامل کند نیاز مبرمی به همکاری با بیرون از سازمان دارد. که از مهم ترین آنها می‌توان از: نقش اتحادیه‌های صنفی، داشتن وکیل حقوقی برای مودیان و تشویق و تقدیر از مودیان خوش حساب نام برد.

د. عوامل فردی:

مودیان مالیاتی مهم ترین قسمت بدنه نظام مالیاتی را شکل می‌دهند از بین عوامل فردی عواملی چون سطح تحصیلات، میزان مشارکت اجتماعی، آشنائی با قوانین مالیاتی (قانون مالیاتهای مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده)، داشتن نگرش مثبت نسبت به کارکرد مالیات و اعتماد سیاسی به عنوان عوامل مهم و تأثیر گذار اشاره نمود.

و. فرهنگ مالیاتی:

برای اینکه که بتوان مفهوم فرهنگ مالیاتی را که در اینجا به عنوان متغیر وابسته ایفای نقشی کند مورد سنجش قرار دهیم سعی کردیم تا با مهم ترین شاخصهائی که می‌توان آن را از مطمع نظر سازمان امور مالیاتی مورد سنجش قرار بدهیم و بدین ترتیب شاخصهائی چون تشکیل پرونده در واحد مالیاتی، تسلیم به موقع اظهارنامه مالیاتی و پرداخت به موقع مالیات به عنوان شاخصهائی فرهنگ مالیاتی انتخاب گردیدند.

م. روابط بین مدل:

با توجه به مدل تحلیلی فرهنگ مالیاتی یعنی عوامل اجتماعی شدن بر روی عوامل فردی تأثیر می‌گذارد و در بازخورد عوامل فردی بر روی عوامل اجتماعی شدن تأثیر می‌گذارد و هر دوی اینها بر روی فرهنگ مالیاتی نقش آفرینی می‌کنند. عوامل درون سازمانی و عوامل بیرون سازمانی نیز بدون اینکه با عوامل دیگر ارتباطی داشته باشند هر کدام به تنهایی بر روی فرهنگ مالیاتی تأثیر می‌گذارند.

۲-۲- مروری بر تحقیقات انجام شده:

با توجه به این که موضوع فرهنگ مالیاتی مورد توجه جدی در امر تحقیق قرار نگرفته است. لذا با بررسی‌های انجام گرفته توانستیم تعداد ۸ پایان نامه در زمینه فرهنگ مالیاتی بدست بیاوریم که بشرح جدول ذیل تقدیم می‌گردد:

جدول (۱): جدول خلاصه تحقیقات انجام شده

محقق	جامعه آماری	نتایج
حکیمه شیدایی	۱۹۵ نفر از ۵۸۰۰۰ مودیان مشاغل واحدهای مشاغل غرب تهران	۱- راهکارهای ارتقاء فرهنگ مالیاتی ۲ - مشکلات موجود فرهنگ مالیاتی
صابر قربانی	با استفاده از فرمول کوکران ۲۴۲ شرکت تولیدی از ۶۵۰ شرکت تولیدی موجود در ۶ شهرک صنعتی شهرستان تبریز، می باشد.	بین مؤلفه‌های عوامل درون سازمانی (۱- نظام اطلاعاتی مناسب ۲- مدیریت صحیح منابع انسانی ۳- سازمان مناسب مالیاتی) و عوامل برون سازمانی (۱- قوانین مناسب مالیاتی ۲- رفتار مناسب دولت) و ترویج و ارتقاء فرهنگ مالیاتی شرکتهای تولیدی شهرستان تبریز رابطه معنی داری وجود دارد. عوامل درون سازمانی با میانگین واریانس ۹۶ درصد و عوامل برون سازمانی با میانگین واریانس ۹۳/۹ درصد متغیر وابسته ترویج و ارتقاء فرهنگ مالیاتی را تبیین می کند. یعنی ۹۶ درصد تغییرات و ترویج و ارتقاء فرهنگ مالیاتی به عوامل درون سازمانی و ۹۳/۹ درصد تغییرات در ترویج و ارتقاء فرهنگ مالیاتی به عوامل برون سازمانی بستگی دارد.
حسن قناتی آرنی	کارکنان اداره امور مالیاتی شهرستان آران و بیدگل	از دیدگاه کارکنان: ۱- عوامل مدیریتی با ارتقاء فرهنگ مالیاتی در نتیجه افزایش وصول مالیاتی رابطه معناداری وجود دارد. یعنی سادگی و جامعیت قوانین و مقررات، اجرای روش‌ها و رویه‌های نوین و مدرن، وجود تجهیزات و امکانات اداری و آموزش مداوم و مطابق روز کارکنان خود به خود در رشد و ارتقاء فرهنگ مالیاتی موثر است. ۲- عوامل انسانی با ارتقاء فرهنگ و در نتیجه افزایش وصول مالیات رابطه معناداری دارد. یعنی رضایت شغلی، ایجاد انگیزش و خلاقیت در سازمان و ارائه خدمات رفاهی مناسب در نشر گسترش فرهنگ مالیاتی موثر است. ۳- بین عوامل مدیریتی همچون قوانین و مقررات، روش‌ها و رویه‌های اجرایی مناسب، تجهیزات و امکانات اداری مدرن و مطابق نیاز روز و آموزش مستمر و مداوم کارکنان با عواملی انسانی همچون رضایت شغلی کارکنان، داشتن انگیزه و خلاقیت برای کارکنان و فراهم کردن امکانات رفاهی و خدماتی همبستگی و تاثیر متقابل دارند.
محمد تقی بهاری	مودیان اداره کل امور مالیاتی استان گیلان که از طریق نمونه گیری تصادفی ۴۰۰ نفر از آنها انتخاب شدند.	فرضیه‌های تحقیق عبارتند از: ۱- بین تاثیر تبلیغات تلویزیونی و گرایش مودیان به پرداخت مالیات رابطه وجود دارد ۲- بین تاثیر مطبوعات و گرایش مودیان به پرداخت مالیات رابطه وجود دارد ۳- بین تاثیر رادیو و گرایش مودیان به پرداخت مالیات رابطه وجود دارد. ۴- بین تاثیر بکارگیری شیوه‌های مختلف تبلیغات از رسانه‌ها و گرایش مودیان به پرداخت مالیات رابطه وجود دارد. در نهایت فرضیه‌های ۱ و ۳ رد و فرضیه ۲ و ۴ مورد تایید واقع گردید
غلامرضا قبله وی	پزشکان شمال تهران که در حوزه مالیاتی اداره کل امور مالیاتی شمال تهران دارای پرونده مالیاتی بوده‌اند و تعداد آنان ۴۵۰ نفر است. که براساس جدول تعیین حجم نمونه گرجسی و	بین عوامل فرهنگ مالیاتی جامعه پزشکان از لحاظ آماری با ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معنادار وجود دارد. آزمون رتبه بندی انجام شده نشان دهنده آن است که: (۱) داشتن اطلاعات از قوانین مالیاتی به حد بسیار زیاد در اشاعه فرهنگ مالیاتی موثر است. (۲) تشخیص علی الراس بزرگترین مانع توسعه فرهنگ مالیاتی است. (۳) پرداخت مالیات عامل موثری در جهت پیشرفت جامعه تلقی می شود. (۴) محاسبه سنتی مالیات مانع بزرگی در توسعه یافتگی مالیاتی است و همچنین کاهش فرآیند وصول مالیات عامل

<p>موثر در پیشرفت فرهنگ مالیاتی است کم اهمیت ترین عامل تحریر دفاتر و ارائه اسناد و مدارک و تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر می‌باشد.</p>	<p>مورگان حجم نمونه ۳۵۶ نفر می‌باشد.</p>	
<p>عوامل اجتماعی شدن همچون همکاران صنفی، التزام و پایبندی به دین، رسانه ملی و سایر رسانه‌های جمعی و مطبوعات، وجود سنت مالیات دهی در خانواده، روحیه قانون گرایی در خانواده، در ارتقای فرهنگ مالیاتی تاثیر گذار می‌باشد. تاثیر عوامل بیرون سازمانی همچون، اتحادیه‌های صنفی، داشتن وکیل حقوقی، تشویق و تقدیر از مؤدیان خوش حساب، در ارتقای فرهنگ مالیاتی نیز مورد تایید قرار گرفت. همچنین تاثیر عوامل بیرون سازمانی همچون، انجام مکانیزه امور مالیاتی، وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی، اطلاع رسانی مالیاتی، شفاف بودن قوانین مالیاتی، در ارتقای فرهنگ مالیاتی مورد تایید قرار گرفت. عوامل درون سازمانی همچون، سطح تحصیلات مؤدیان، داشتن انگیزه برای مشارکت اجتماعی، آشنائی مؤدیان با قوانین مالیاتهای مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده، نگرش مثبت مؤدیان نسبت به کارکرد مالیات، اعتماد سیاسی نسبت به دولت، در ارتقای فرهنگ مالیاتی موثر می‌باشند.</p>	<p>۸۵۰ واحدکسی صنف لوازم التحریر که در محدوده اداره کل امور مالیاتی شهرستان کرج شامل شهرستان‌های: کرج، ماهدشت، محمد شهر، اشتهارد، هشتگرد، نظرآباد و طالقان واقع گردیده است. حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۲۶۵ نمونه برآورد گردیده است.</p>	<p>مرتضی عباس زاده</p>
<p>این تحقیق که بصورت توصیفی بوده و محقق سعی کرده با تکیه و استناد به تعریف خاصی از فرهنگ مالیاتی، فرهنگ مالیاتی کشور افریقای جنوبی مورد بررسی قرار داده است.</p>	<p>به فرهنگ مالیاتی افریقای جنوبی نظر افکنده و نیز به تعریف خاص از فرهنگ مالیاتی پرداخته و در نهایت به ارائه نتایج تحقیقات خود در مورد وضعیت فرهنگ مالیاتی در افریقای جنوبی پرداخته است.</p>	<p>رددی یوگاوللی</p>
<p>سوء استفاده مسئولان مالیاتی، عدالت مالیاتی، اعتماد مردم به مسئولان مالیاتی، فرار مالیاتی، احساس افتخار از نپرداختن مالیات، نوع مالیات، تبعیض و دروغ‌گویی؛ از جمله ویژگیهای فرهنگ مالیاتی این کشور است. همچنین ویژگی خاص فرهنگ مالیاتی این کشور سود مالی دولت، نرخهای مالیاتی بالا، معافیت از مبنای مالیاتی و اعمال نظر بالای مسئولان مالیاتی بود.</p>	<p>یک مطالعه موردی از یک اصلاح بزرگ مالیاتی در فرهنگ مالیاتی و اقتصاد اتسریش طی سال ۱۸۹۶ توسط نرر بیرگر و کارستن فون بلومنتال در نوامبر سال ۲۰۰۳ انجام شد.</p>	<p>نرر بیرگر و کارستن فون بلومنتال</p>

۳- روش تحقیق:

پژوهش حاضر از لحاظ روش جزء خانواده تحقیقات تجربی و از نوع پیمایش به حساب می‌آید در این روش پژوهشگر عملاً وارد میدان و عرصه پژوهش شده و به طور مستقیم با واقعیت و موضوع مورد بررسی مواجه می‌شود. همچنین در این پژوهش علاوه بر تحقیق میدانی از روش اسنادی نیز استفاده شده است.

جامعه آماری این پژوهش عبارت است از مودیان مالیاتی نظام مالیات بر ارزش افزوده که دارای پرونده مالیاتی صنف پلافروشان در اداره کل امور مالیاتی استان آذربایجان غربی می‌باشند. با بررسی و جمع آوری اطلاعات اولیه مشخص گردید که در مجموع، جامعه آماری در خصوص پلافروشان در سطح استان آذربایجان غربی، تعداد ۱۱۰۲ واحد کسبی می‌باشد. بر این اساس فرمول کوکران حجم نمونه پس از گرد کردن عدد رقم ۲۸۵ نمونه می‌باشد که با صاحبان واحدهای کسبی گفتگو گردیده و اطلاعات از ۲۸۵ نمونه آماری و از صاحبان این واحدها جمع آوری خواهد شد.

از آنجائی که اداره کل امور مالیاتی استان آذربایجان غربی شامل ۹ واحد مالیاتی مستقر در شهرستانهای: ارومیه، خوی، مهاباد، میاندوآب، ماکو، شوط، سلماس، نقده و پیرانشهر در معاونت مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد.

نمونه‌های ما در درون این نه طبقه تقسیم شده‌اند لذا در دو مرحله باید نمونه‌گیری انجام گرفت.

الف- نمونه‌گیری طبقه‌ای: تا مشخص شود سهم هر طبقه از تعداد نمونه‌ها چندتا است.

ب- نمونه‌گیری تصادفی: تا مشخص شود که در درون هر طبقه تعداد نمونه‌ها را به چه صورت باید انتخاب کرد.

در ابتدا سهم هر طبقه را طبق جدول زیر محاسبه می‌کنیم:

جدول (۲): جدول نحوه نمونه‌گیری جامعه آماری

ردیف	نام شهر	تعداد صنف پلافروشان f_i	P_i	تعداد نمونه در هر طبقه $n=400$ $n \cdot P_i$
۱	ارومیه	۳۷۰	٪۳۳/۶۸	۹۶
۲	خوی	۱۷۷	٪۱۵/۷۹	۴۵
۳	مهاباد	۱۵۲	٪۱۳/۶۸	۳۹
۴	میاندوآب	۱۵۰	٪۱۳/۶۸	۳۹
۵	ماکو	۴۵	٪۴/۲۱	۱۲
۶	شوط	۱۹	٪۱/۷۵	۵
۷	سلماس	۷۲	٪۶/۶۷	۱۹
۸	نقده	۶۱	٪۵/۶۱	۱۶
۹	پیرانشهر	۵۶	٪۴/۹۱	۱۴

برای بدست آوردن و جمع آوری اطلاعات لازم در خصوص این پژوهش، از ابزار پرسشنامه (مرتضی عباس زاده) استفاده شده است. در این روش با توجه به ماهیت سوالات از پرسشنامه با طیف لیکرت استفاده شده است بدین صورت که یک سری سوالات عمومی از قبیل سن، جنس، تحصیلات، سابقه فعالیت و... بصورت سوالات بسته گنجانیده شده است و سپس براساس فرضیات تحقیق سوالاتی مطرح شدند و تا به وسیله آنها بتوانیم فرضیه‌ها را مورد آزمون قرار بدهیم.

با عنایت به اینکه پرسشنامه مورد استفاده در تحقیق حاضر قبلاً توسط مرتضی عباس زاده در پایان نامه‌ای تحت عنوان بررسی عوامل موثر بر افزایش فرهنگ مالیاتی در میان مودیان بخش مشاغل شهرستان کرج (صنف لوازم التحریر) بکار گرفته شده است لذا بعنوان یک پرسشنامه استاندارد تلقی می‌گردد.

روش تجزیه و تحلیل آماری بکار گرفته شده در تحقیق عبارتند:

الف- روش توصیفی: برای نشان دادن میانگین، درصد، نمودارها

ب- روش استنباطی: برای استنتاج آماری و آزمون فرضیه‌های فرعی از آزمون T-تک نمونه‌ای (One-Sample Test) و همچنین از آزمون فریدمن جهت رتبه بندی متغیرهادار فرضیه‌های چهارگانه اصلی استفاده شده است و از نرم افزارهای Excel و SPSS استفاده شده است.

۴ - یافته‌های تحقیق

۴-۱ نتایج توصیفی تحقیق (جداول یک بُعدی) (یافته‌های مربوط به مشخصات عمومی پاسخگویان)

۴-۱-۱ بررسی پاسخگویان به تفکیک جنسیت: نشان می‌دهد که از بین ۲۸۵ نفر ۹۱/۹۳ درصد (۲۶۲ نفر) از پاسخگویان مرد و ۸/۰۷ درصد دیگر (۲۳ نفر) را زنان تشکیل می‌دهند.

۴-۱-۲ بررسی پاسخگویان به تفکیک سن: بیشترین پاسخگویان در رده سنی ۴۵ تا ۴۹ با فراوانی ۸۰ نفر ۲۸/۰۷ درصد بوده‌اند و کمترین تعداد مربوط به رده سنی بین ۲۰ تا ۲۴ با فراوانی ۴ نفر ۱/۴۰ درصد می‌باشد و به ترتیب رده‌های سنی ۴۰ تا ۴۴ با فراوانی ۴۹ نفر ۱۷/۱۹ درصد و ۳۵ تا ۳۹ با فراوانی ۴۱ نفر ۱۴/۳۹ درصد و در رده سنی ۵۰ تا ۵۴ سال ۲۹ نفر

10/18 درصد و در رده سنی ۳۰ تا ۳۴ سال 27 نفر 9/47 درصد و در رده سنی ۵۵ تا ۵۹ سال 20 نفر 7/02 درصد و در رده سنی ۶۰ سال و بیشتر 16 نفر 5/61 درصد بالاترین فراوانی در هر دسته را نشان می‌دهند.

۴-۱-۳ بررسی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات: از بین 285 نفر، میزان تحصیلات 8 نفر (2/81٪) بی سواد، 21 نفر (7/37٪) ابتدایی، 56 نفر (19/65٪) راهنمایی، 97 نفر (34/04٪) متوسطه، 39 نفر (13/68٪) فوق دیپلم، 60 نفر (21/05٪) لیسانس و 4 نفر (1/40٪) فوق لیسانس و بیشتر می‌باشند.

۴-۱-۴ بررسی پاسخگویان بر حسب میزان سابقه فعالیت: سابقه کار تعداد 8 نفر (2/81٪) کمتر از ۱ سال، 24 نفر (8/42٪) بین ۱ تا ۴ سال، 61 نفر (21/4٪) بین ۵ تا ۹ سال، 73 نفر (25/61٪) بین ۱۰ تا ۱۴ سال، 88 نفر (30/88٪) بین ۱۵ تا ۱۹ سال، 31 نفر (10/88٪) بین ۲۰ تا ۲۴ سال می‌باشد.

۴-۱-۵ بررسی پاسخگویان بر حسب محل فعالیت: مکان فعالیت تعداد 96 نفر (33/68٪) از پاسخگویان شهر ارومیه، 45 نفر (15/79٪) از پاسخگویان شهر خوی، 39 نفر (13/68٪) از پاسخگویان شهر مهاباد، 39 نفر (13/68٪) از پاسخگویان شهر میاندوآب، 12 نفر (4/21٪) از پاسخگویان شهر ماکو، 5 نفر (1/75٪) از پاسخگویان شهر شوط، 19 نفر (6/67٪) از پاسخگویان شهر سلماس، 16 نفر (5/61٪) از پاسخگویان شهر نقده، ۱۴ نفر (4/۹۱٪) از پاسخگویان شهر پیرانشهر می‌باشد.

۴-۱-۶ بررسی پاسخگویان بر حسب میزان آشنایی با قانون مالیاتهای مستقیم: از بین 285 نفر، ۴۸ نفر (۱۶/۸۴٪) به میزان خیلی زیاد و ۵۸ نفر (20/35٪) به میزان زیاد و ۱۰۸ نفر (37/89٪) تا حدودی و ۴۵ نفر (15/79٪) به میزان کم و ۲۶ نفر معادل (12/9٪) خیلی کم با قانون مالیاتهای مستقیم آشنایی داشتند.

۴-۱-۷ بررسی پاسخگویان بر حسب میزان آشنایی با قانون مالیات بر ارزش افزوده: از بین 285 نفر، ۵۶ نفر (۱۹/۶۵٪) به میزان خیلی زیاد و ۵۹ نفر (20/70٪) به میزان زیاد و ۱۰۰ نفر (35/09٪) تا حدودی و ۵۱ نفر (17/89٪) به میزان کم و ۱۹ نفر معادل (6/67٪) خیلی کم با قانون مالیات بر ارزش افزوده آشنایی داشتند.

۲-۴ بررسی نظر پاسخگویان در مورد هر یک از شاخصهای تحقیق

در این قسمت جهت رعایت اختصار سعی شده است توزیع فراوانی پاسخگویان و درصدهای ذیربط بر حسب هر یک از گویه‌های پرسشنامه در قالب جدول (۴-۱) آورده شود.

جدول (۳): جدول فراوانی تجمعی گویه‌های پرسشنامه

ردیف	گویه	فراوانی / درصد	پاسخ				
			۱	۲	۳	۴	۵
۱	همکاران صنفی می‌توانند انگیزه و مشوق لازم را برای تشکیل پرونده شغلی در اداره امور مالیاتی در من ایجاد کنند.	فراوانی	۶۹	۱۷۰	۴۲	۳	۱
		درصد	۲۱/۲۴	۶۵/۵۹	۷۳/۱۴	06/1	0/35
۲	همکاران صنفی می‌توانند انگیزه و مشوق لازم را برای تسلیم به موقع اظهار نامه مالیاتی در من ایجاد کنند.	فراوانی	۷۴	۱۶۴	۴۱	۱	۵
		درصد	۲۵/۹۶	۵۷/۵۴	۱۴/۳۹	۰/۳۵	۱/۷۶
۳	همکاران صنفی می‌توانند انگیزه و مشوق لازم را برای پرداخت به موقع مالیات در من ایجاد کنند.	فراوانی	۷۲	۱۶۰	۵۰	۳	۰
		درصد	۲۵/۲۶	۵۶/۱۴	۱۷/۵۵	۱/۰۵	۰
۴	التزام به دین و باورهای مذهبی ام می‌تواند عاملی در جهت تشکیل پرونده در اداره امور مالیاتی باشد.	فراوانی	۶۶	۱۶۷	۴۵	۶	۱
		درصد	۲۳/۱۶	۵۸/۶۰	۱۵/۷۹	۲/۱۱	۰/۳۵
۵	التزام به دین و باورهای مذهبی ام می‌تواند عاملی در جهت تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی باشد.	فراوانی	۵۶	۱۶۲	۵۳	۱۳	۱
		درصد	۱۹/۶۵	۵۶/۸۴	۱۸/۶۰	۴/۵۶	۰/۳۵
۶	التزام به دین و باورهای مذهبی ام می‌تواند عاملی در جهت پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی باشد.	فراوانی	۱۴۱	۱۱۷	۱۲	۱۲	۳
		درصد	۴۹/۴۸	۴۱/۰۵	۴/۲۱	۴/۲۱	۱/۰۵
۷	رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی با تاثیر گذاری خود می‌توانند رفتار مرا در جهت تشکیل پرونده در اداره امور مالیاتی شکل بدهند.	فراوانی	۶۴	۱۶۸	۵۱	۲	۰
		درصد	۲۲/۴۶	۵۸/۹۵	۱۷/۸۹	۰/۷۰	۰
۸	رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی با تاثیر گذاری خود می‌توانند رفتار مرا در جهت تسلیم اظهار نامه مالیاتی اداره امور مالیاتی شکل بدهند.	فراوانی	۶۶	۱۷۱	۳۷	۹	۲
		درصد	۲۳/۱۶	۶۰	۱۲/۹۸	۳/۱۶	۰/۷۰
۹	رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی با تاثیر گذاری خود می‌توانند رفتار مرا در جهت پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی شکل بدهند.	فراوانی	۵۵	۱۸۴	۳۸	۶	۲
		درصد	۱۹/۳۰	۶۴/۵۶	۱۳/۳۳	۲/۱۱	۰/۷۰

عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در میان مودیان نظام مالیات بر ارزش افزوده > ۱۳۵

۲۸۵	۱	۱۱	۷۳	۱۷۰	۳۰	فراوانی	پرداخت مالیات از سوی اعضای خانواده ام	۱۰
۱۰۰	۰/۳۵	۳/۸۶	۲۵/۶۱	۵۹/۶۵	۱۰/۵۳	درصد	می تواند انگیزه موثری برای من در تشکیل پرونده در اداره امور مالیاتی باشد.	
۲۸۵	۱	۱۵	۷۱	۱۶۹	۲۹	فراوانی	پرداخت مالیات از سوی اعضای خانواده ام	۱۱
۱۰۰	۰/۳۵	۵/۲۶	۲۴/۹۱	۵۹/۳۰	۱۰/۱۸	درصد	می تواند انگیزه موثری در تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی باشد.	
۲۸۵	۱	۱۵	۷۵	۱۵۹	۳۵	فراوانی	پرداخت مالیات از سوی اعضای خانواده ام	۱۲
۱۰۰	۰/۳۵	۵/۲۶	۲۶/۳۲	۵۵/۷۹	۱۲/۲۸	درصد	می تواند انگیزه موثری در پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی باشد.	
۲۸۵	۰	۴	۳۹	۱۱۶	۱۲۶	فراوانی	وجود روحیه قانون گرایی در بین اعضای خانواده ام می تواند عامل موثری برای من در تشکیل پرونده در اداره امور مالیاتی باشد.	۱۳
۱۰۰	۰	۱/۴۱	۱۳/۶۸	۴۰/۷۰	۴۴/۲۱	درصد		
۲۸۵	۶	۷	۱۹	۱۴۰	۱۱۳	فراوانی	وجود روحیه قانون گرایی در بین اعضای خانواده ام می تواند عامل موثری در تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی باشد.	۱۴
۱۰۰	۲/۱۰	۲/۴۶	۶/۶۷	۴۹/۱۲	۳۹/۶۵	درصد		
۲۸۵	۰	۷	۲۷	۱۲۶	۱۲۵	فراوانی	وجود روحیه قانون گرایی در بین اعضای خانواده ام می تواند عامل موثری در پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی باشد.	۱۵
۱۰۰	۰	۲/۴۶	۹/۴۷	۴۴/۲۱	۴۳/۸۶	درصد		
۲۸۵	۳	۴	۱۰	۱۳۵	۱۳۳	فراوانی	اتحادیه های صنفی می توانند با دادن آگاهی های لازم به من عامل موثری در تشکیل پرونده در اداره امور مالیاتی باشد.	۱۶
۱۰۰	۱/۰۵	۱/۴۰	۳/۵۱	۴۷/۳۷	۴۶/۶۷	درصد		
۲۸۵	۹	۸	۱۱	۱۲۶	۱۳۱	فراوانی	اتحادیه های صنفی می توانند با دادن آگاهی های لازم به من عامل موثری در تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی باشد.	۱۷
۱۰۰	۳/۱۵	۲/۸۱	۳/۸۶	۴۴/۲۱	۴۵/۹۷	درصد		
۲۸۵	۳	۵	۴۲	۱۱۹	۱۱۶	فراوانی	اتحادیه های صنفی می توانند با دادن آگاهی های لازم به من عامل موثری در پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی باشد.	۱۸
۱۰۰	۱/۰۵	۱/۷۵	۱۴/۷۴	۴۱/۸۶	۴۰/۸۰	درصد		
۲۸۵	۴	۷	۲۵	۱۳۲	۱۱۷	فراوانی	داشتن وکیل حقوقی و مالیاتی عامل موثری در من در جهت تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی می باشد.	۱۹
۱۰۰	۱/۴۰	۲/۴۶	۸/۷۷	۴۶/۳۲	۴۱/۰۵	درصد		
۲۸۵	۳	۱۲	۲۴	۱۱۴	۱۳۲	فراوانی	داشتن وکیل حقوقی و مالیاتی عامل موثری در من در جهت تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی می باشد.	۲۰
۱۰۰	۱/۰۵	۴/۲۱	۸/۴۲	۴۰	۴۶/۳۲	درصد		
۲۸۵	۳	۶	۳۲	۱۲۳	۱۲۱	فراوانی	داشتن وکیل حقوقی و مالیاتی عامل موثری در من در جهت پرداخت به موقع اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی می باشد.	۲۱
۱۰۰	۱/۰۵	۲/۱۰	۱۱/۳۳	۴۳/۱۶	۴۲/۴۶	درصد		
۲۸۵	۹	۶	۱۹	۹۱	۱۶۰	فراوانی	تشویق و تقدیر از مودیان خوش حساب می تواند انگیزه موثری در من در جهت تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجا کند.	۲۲
۱۰۰	۳/۱۶	۲/۱۰	۶/۶۷	۳۱/۹۳	۵۶/۱۴	درصد		

۲۸۵	۰	۱	۲۲	۷۸	۱۸۴	فراوانی	تشویق و تقدیر از مودیان خوش حساب	۲۳
۱۰۰	۰	۰/۳۵	۷/۷۲	۲۷/۳۷	۶۴/۵۶	درصد	می تواند انگیزه موثری در من در جهت تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۰	۱	۱۹	۸۸	۱۷۷	فراوانی	تشویق و تقدیر از مودیان خوش حساب	۲۴
۱۰۰	۰	۰/۳۵	۶/۶۷	۳۰/۸۸	۶۲/۱۰	درصد	می تواند انگیزه موثری در من در جهت پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۱	۳	۱۴	۱۵۴	۱۱۳	فراوانی	انجام مکانیزه امور مالیاتی می تواند عامل موثری	۲۵
۱۰۰	۰/۳۵	۱/۰۵	۴/۹۱	۵۴/۰۴	۳۹/۶۵	درصد	در من برای تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۱	۴	۲۲	۱۲۰	۱۳۸	فراوانی	انجام مکانیزه امور مالیاتی می تواند عامل موثری	۲۶
۱۰۰	۰/۳۵	۱/۴۰	۷/۷۲	۴۲/۱۱	۴۸/۴۲	درصد	در من برای تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۲	۶	۳۰	۱۳۳	۱۱۴	فراوانی	انجام مکانیزه امور مالیاتی می تواند عامل موثری	۲۷
۱۰۰	۰/۷۰	۲/۱۰	۱۰/۵۳	۴۶/۶۷	۴۰	درصد	در من برای پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۴	۸	۳۳	۱۶۰	۸۰	فراوانی	وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی می تواند عامل	۲۸
۱۰۰	۱/۴۰	۲/۸۱	۱۱/۵۸	۵۶/۱۴	۲۸/۰۷	درصد	موثری در من در جهت تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۲	۶	۱۶	۱۸۱	۸۰	فراوانی	وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی می تواند عامل	۲۹
۱۰۰	۰/۷۰	۲/۱۰	۵/۶۲	۶۳/۵۱	۲۸/۰۷	درصد	موثری در من در جهت تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۱	۱۲	۴۷	۱۴۶	۷۹	فراوانی	وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی می تواند	۳۰
۱۰۰	۰/۳۵	۴/۲۱	۱۶/۴۹	۵۱/۲۳	۲۷/۷۲	درصد	عامل موثری در من در جهت پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۸	۱۰	۲۷	۱۴۹	۹۱	فراوانی	اطلاع رسانی مالیاتی از طرف سازمان مالیاتی	۳۱
۱۰۰	۲/۸۱	۳/۵۱	۹/۴۷	۵۲/۲۸	۳۱/۹۳	درصد	می تواند مرا به تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی ترغیب سازد.	
۲۸۵	۲	۴	۴۱	۱۵۰	۸۸	فراوانی	اطلاع رسانی مالیاتی از طرف سازمان مالیاتی	۳۲
۱۰۰	۰/۷۰	۱/۴۰	۱۴/۳۹	۵۲/۶۳	۳۰/۸۸	درصد	تواند مرا به تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی ترغیب سازد.	
۲۸۵	۲	۴	۲۶	۱۴۷	۱۰۶	فراوانی	اطلاع رسانی مالیاتی از طرف سازمان مالیاتی	۳۳
۱۰۰	۰/۷۰	۱/۴۰	۹/۱۲	۵۱/۵۸	۳۷/۲۰	درصد	می تواند مرا به پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی ترغیب سازد.	
۲۸۵	۰	۴	۱۸	۱۳۶	۱۲۷	فراوانی	شفاف بودن قوانین مالیاتی می تواند عامل موثری	۳۴
۱۰۰	۰	۱/۴۰	۶/۳۲	۴۷/۷۲	۴۴/۵۶	درصد	در تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی	

عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در میان مودیان نظام مالیات بر ارزش افزوده > ۱۳۷

							باشد.	
۲۸۵	۰	۴	۱۸	۱۳۶	۱۲۵	فراوانی	شفاف بودن قوانین مالیاتی می تواند عامل موثری	۳۵
۱۰۰	۰	۱/۴۰	۶/۳۲	۴۷/۷۲	۴۳/۸۶	درصد	در من در جهت تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۱	۴	۱۴	۱۲۹	۱۳۷	فراوانی	شفاف بودن قوانین مالیاتی می تواند عامل موثری	۳۶
۱۰۰	۰/۳۵	۱/۴۰	۴/۹۱	۴۵/۲۷	۴۸/۰۷	درصد	در من در جهت پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۱	۲۱	۶۰	۱۰۹	۹۴	فراوانی	سطح تحصيلات من می تواند عامل موثری در	۳۷
۱۰۰	۰/۳۵	۷/۳۷	۲۱/۰۵	۳۸/۲۵	۳۲/۹۸	درصد	جهت تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی باشد.	
۲۸۵	۴	۱۰	۵۱	۱۳۰	۹۰	فراوانی	سطح تحصيلات من می تواند عامل موثری در	۳۸
۱۰۰	۱/۴۰	۳/۵۱	۱۷/۹۰	۴۵/۶۱	۳۱/۵۸	درصد	جهت تسلیم اظهار نامه مالیاتی به اداره امور مالیاتی باشد.	
۲۸۵	۰	۷	۵۷	۱۱۰	۱۱۱	فراوانی	سطح تحصيلات من می تواند عامل موثری	۳۹
۱۰۰	۰	۲/۴۶	۲۰	۳۸/۶۰	۳۸/۹۴	درصد	در جهت پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی باشد.	
۲۸۵	۱	۱۸	۴۳	۱۴۲	۸۱	فراوانی	داشتن انگیزه در انجام مشارکت اجتماعی	۴۰
۱۰۰	۰/۳۵	۶/۳۲	۱۵/۰۹	۴۹/۸۲	۲۸/۴۲	درصد	می تواند عامل موثری در من برای تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۰	۷	۵۷	۱۲۸	۹۳	فراوانی	داشتن انگیزه در انجام مشارکت اجتماعی	۴۱
۱۰۰	۰	۲/۴۶	۲۰	۴۴/۹۱	۳۲/۶۳	درصد	می تواند عامل موثری در من برای تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۱	۱۸	۴۳	۱۴۲	۸۱	فراوانی	داشتن انگیزه در انجام مشارکت اجتماعی	۴۲
۱۰۰	۰/۳۵	۶/۳۲	۱۵/۰۹	۴۹/۸۲	۲۸/۴۲	درصد	می تواند عامل موثری در من برای پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی ایجاد کند.	
۲۸۵	۳	۵	۴۳	۱۴۴	۹۲	فراوانی	آشنایی من با قوانین و مقررات مالیاتی عامل	۴۳
۱۰۰	۱/۰۵	۱/۷۵	۱۴/۳۹	۵۰/۵۳	۳۲/۲۸	درصد	موثری در تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی می باشد.	
۲۸۵	۴	۸	۴۱	۱۳۹	۹۳	فراوانی	آشنایی من با قوانین و مقررات مالیاتی عامل	۴۴
۱۰۰	۱/۴۰	۲/۸۱	۱۴/۳۹	۴۸/۷۷	۳۲/۶۳	درصد	موثری در تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی می باشد.	
۲۸۵	۴	۶	۴۱	۱۳۸	۹۶	فراوانی	آشنایی من با قوانین و مقررات مالیاتی عامل	۴۵
۱۰۰	۱/۴۰	۲/۱۱	۱۴/۳۹	۴۸/۴۲	۳۳/۶۸	درصد	موثری در پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی می باشد.	
۲۸۵	۳	۴	۴۰	۱۴۰	۹۸	فراوانی	نگرش مثبت من نسبت به کارکرد مالیات در	۴۶

۱۰۰	۱/۰۵	۱/۴۰	۱۴/۰۴	۴۹/۱۲	۳۴/۳۹	درصد	جامعه عامل موثری در تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی می‌باشد.	
۲۸۵	۴	۷	۴۱	۱۳۹	۹۴	فراوانی	نگرش مثبت من نسبت به کارکرد مالیات در جامعه عامل موثری در تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی می‌باشد.	۴۷
۱۰۰	۱/۴۰	۲/۴۶	۱۴/۳۹	۴۸/۷۷	۳۲/۹۸	درصد	نگرش مثبت من نسبت به کارکرد مالیات در جامعه عامل موثری در پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی می‌باشد.	۴۸
۲۸۵	۴	۶	۴۰	۱۴۱	۹۴	فراوانی	اعتماد سیاسی من نسبت به دولت عامل موثری در تشکیل پرونده مالیاتی در اداره امور مالیاتی می‌باشد.	۴۹
۱۰۰	۱/۴۰	۲/۱۱	۱۴/۰۴	۴۹/۴۷	۳۲/۹۸	درصد	اعتماد سیاسی من نسبت به دولت عامل موثری در تسلیم اظهار نامه مالیاتی در اداره امور مالیاتی می‌باشد.	۵۰
۲۸۵	۳	۷	۳۷	۹۶	۱۴۲	فراوانی	اعتماد سیاسی من نسبت به دولت عامل موثری در پرداخت به موقع مالیات در اداره امور مالیاتی می‌باشد.	۵۱
۱۰۰	۱/۰۵	۲/۴۶	۱۲/۹۸	۳۲/۶۸	۴۹/۸۳	درصد		
۲۸۵	۴	۶	۱۶	۱۱۰	۱۴۹	فراوانی		
۱۰۰	۱/۴۰	۲/۱۱	۵/۶۱	۳۸/۶۰	۵۲/۲۸	درصد		
۲۸۵	۰	۵	۳۴	۹۱	۱۵۵	فراوانی		
۱۰۰	۰	۱/۷۵	۱۱/۹۳	۳۱/۹۳	۵۴/۳۹	درصد		

۴-۳ آزمون فرضیات فرعی

- فرضیه فرعی شماره ۱: همکاران صنفی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شوند.
- فرضیه فرعی شماره ۲: التزام و پای بندی به دین عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شود.
- فرضیه فرعی شماره ۳: رسانه ملی و رسانه‌های جمعی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شوند.
- فرضیه فرعی شماره ۴: سنت مالیات دهی در خانواده عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شود.
- فرضیه فرعی شماره ۵: قانون گرایي عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شود.
- فرضیه فرعی شماره ۶: اتحادیه‌های صنفی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شود.
- فرضیه فرعی شماره ۷: داشتن وکیل حقوقی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شود.

- فرضیه فرعی شماره ۸: انجام مکانیزه امور مالیاتی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۹: انجام مکانیزه امور مالیاتی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۰: وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۱: اطلاع رسانی مالیاتی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۲: شفاف بودن قوانین مالیاتی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۳: سطح تحصیلات مودیان خوش حساب عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۴: داشتن انگیزه برای مشارکت اجتماعی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۵: آشنایی با قوانین مالیاتی عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۶: نگرش مثبت مودیان نسبت به کارکرد مالیات عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب میشود.
- فرضیه فرعی شماره ۱۷: اعتماد سیاسی مودیان خوش حساب عامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می شود.

جدول (۴): آماره‌ها و شاخصهای آماری آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به فرضیات فرعی تحقیق

فرضیه فرعی	تعداد	میانگین امتیازات	انحراف معیار	آزمون مورد استفاده	اختلاف میانگین با میانگین فرضی (۳)	t محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی داری	تایید فرضیه H0/H1
فرضیه فرعی شماره ۱	۲۸۵	۴/۰۵	۰/۴۴	One-Sample Test	۱/۰۵	۴۰/۵۱	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۲	۲۸۵	۴/۰۸	۰/۴۶	One-Sample Test	۱/۰۸	۳۹/۴۹	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۳	۲۸۵	۴/۰۱	۰/۴۳	One-Sample Test	۱/۰۱	۳۹/۰۵	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۴	۲۸۵	۳/۷۵	۰/۴۳	One-Sample Test	۰/۷۵	۲۹/۶۹	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۵	۲۸۵	۴/۲۶	۰/۴۸	One-Sample Test	۱/۲۶	۴۴/۲۵	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۶	۲۸۵	۴/۲۵	۰/۵۲	One-Sample Test	۱/۲۵	۴۰/۸۹	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۷	۲۸۵	۴/۲۸	۰/۴۹	One-Sample Test	۱/۲۸	۴۳/۴۹	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۸	۲۸۵	۴/۴۸	۰/۴۶	One-Sample Test	۱/۴۸	۵۳/۵۶	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۹	۲۸۵	۴/۳۱	۰/۴۷	One-Sample Test	۱/۳۱	۴۶/۶۶	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۰	۲۸۵	۴/۰۸	۰/۵۳	One-Sample Test	۱/۰۸	۳۴/۳۴	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۱	۲۸۵	۴/۱۴	۰/۴۳	One-Sample Test	۱/۱۴	۴۲/۲۳	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۲	۲۸۵	۴/۳۵	۰/۴۹	One-Sample Test	۱/۳۵	۴۶/۴۹	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۳	۲۸۵	۴/۰۴	۰/۵۶	One-Sample Test	۱/۰۴	۳۷/۳۸	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۴	۲۸۵	۴/۰۲	۰/۶۵	One-Sample Test	۱/۰۲	۲۶/۴۵	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۵	۲۸۵	۴/۱	۰/۷۳	One-Sample Test	۱/۱	۲۵/۶	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۶	۲۸۵	۴/۱	۰/۷۹	One-Sample Test	۱/۱	۲۳/۶۴	۲۸۴	۰/۰۰	H1
فرضیه فرعی شماره ۱۷	۲۸۵	۴/۳۵	۰/۵۱	One-Sample Test	۱/۳۵	۴۴/۴۲	۲۸۴	۰/۰۰	H1

با توجه به اینکه از T تک نمونه‌ای (One-Sample Test) برای تحلیل فرضیات فرعی تحقیق استفاده شده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد همکاران صنفی و التزام به دین و رسانه‌های ملی و جمعی و سنت مالیات دهی در خانواده و قانون‌گرایی و اتحادیه‌های صنفی و داشتن وکیل حقوقی و تقدیر از مودیان خوش حساب و انجام مکانیزه امور مالیاتی و وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی و اطلاع رسانی مالیاتی و شفاف بودن قوانین مالیاتی و سطح تحصیلات و داشتن انگیزه برای مشارکت اجتماعی و آشنایی با قوانین مالیاتی و نگرش مثبت مودیان نسبت به کارکرد مالیات و اعتماد سیاسی مودیان عوامل موثری در ارتقای فرهنگ مالیاتی محسوب می‌شوند؛ طبق جدول فوق، سطح معنی داری برای آزمون مربوطه (۰/۰۰) از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد. بزرگتر بودن میانگین امتیازات از میانگین فرضی (۳) نیز مطلب فوق را تأیید می‌کند.

۴-۴ بررسی مقایسه رتبه‌های بین فرضیه‌های اصلی

۴-۴-۱ فرضیه یک اصلی

برابر جدول (۴-۴-۲-۳۵) با استفاده از آزمون ناپارامتریک فریدمن مقدار آزمون (Chi-square) برابر با ۱۸۶/۵۴ می‌باشد که در سطح معنی داری کوچکتر از ۰/۰۵ معنی داری است، باید گفت که به لحاظ آماری با اطمینان ۰/۹۵ عوامل همکاران صنفی، التزام و پای بندی به دین، رسانه‌های جمعی، سنت مالیات دهی و قانون گرایی تاثير مثبتی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی تفاوت وجود دارد. همچنین طبق نتایج منتج از جدول زیر، میانگین رتبه عامل قانون گرایی برابر با ۳/۷۳ بوده که نشان دهنده بیشترین میزان میانگین در بین عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی است.

جدول (۵): اولویت بندی عوامل اجتماعی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی

اولویت	میانگین رتبه	عنوان
۳	۳/۰۴	همکاران صنفی
۲	۳/۲۱	التزام و پای بندی به دین
۴	۲/۹۳	رسانه‌های ملی و رسانه‌های جمعی
۵	۲/۰۹	سنت مالیات دهی در خانواده
۱	۳/۷۳	قانون گرایی
۱۸۶/۵۴ Chi-square=		Sig=0.000
۴ DF=		

۴-۴-۲ فرضیه اصلی دو

برابر جدول (۴-۴-۲-۳۶) با استفاده از آزمون ناپارامتریک فریدمن مقدار آزمون (Chi-square) برابر با ۵۸/۹۲ می‌باشد که در سطح معنی داری کوچکتر از ۰/۰۵ معنی داری است، باید گفت که به لحاظ آماری با اطمینان ۰/۹۵ عوامل اتحادیه‌های صنفی، داشتن وکیل حقوقی، تقدیر و تشکر از مودیان خوش حساب تاثیر مثبتی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی دارند. همچنین طبق نتایج منتج از جدول زیر، میانگین رتبه عامل تقدیر و تشکر از مودیان خوش حساب برابر با ۲/۳۳ بوده که نشان دهنده بیشترین میزان میانگین در بین عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی است.

جدول (۶): اولویت بندی عوامل برون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی

اولویت	میانگین رتبه	عنوان
۲	۱/۸۷	اتحادیه‌های صنفی
۳	۱/۸۰	داشتن وکیل حقوقی
۱	۲/۳۳	تقدیر و تشکر از مودیان خوش حساب
Chi-square=92/58	DF=2	Sig=0.000

۴-۴-۲ فرضیه اصلی سه

برابر جدول (۴-۴-۳) با استفاده از آزمون ناپارامتریک فریدمن مقدار آزمون (Chi-square) برابر با ۹۱/۲۲ می‌باشد که در سطح معنی داری کوچکتر از ۰/۰۵ معنی داری است، باید گفت که به لحاظ آماری با اطمینان ۰/۹۵ عوامل انجام مکانیزه امور مالیاتی، وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی، اطلاع رسانی مالیاتی، شفاف بودن قوانین مالیاتی تاثير مثبتی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی دارند. همچنین طبق نتایج منتج از جدول زیر، میانگین رتبه عامل شفاف بودن قانون مالیاتی برابر با ۲/۹۴ بوده که نشان دهنده بیشترین میزان میانگین در بین عوامل درون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی است.

جدول (۷): اولویت بندی عوامل درون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی

اولویت	میانگین رتبه	عنوان
۲	۲/۷۰	انجام مکانیزه امور مالیاتی
۴	۲/۱۶	وجود نظام جامع اطلاعات مالیاتی
۳	۲/۲۰	اطلاع رسانی مالیاتی
۱	۲/۹۴	شفاف بودن قوانین مالیاتی
Chi-square=۹۲/۲۲	DF=۳	Sig=0.000

۴-۴-۴ فرضیه اصلی چهار

برابر جدول (۴-۴-۳) با استفاده از آزمون ناپارامتریک فریدمن مقدار آزمون (Chi-square) برابر با ۷۳/۶ می‌باشد که در سطح معنی داری کوچکتر از ۰/۰۵ معنی داری است، باید گفت

که به لحاظ آماری با اطمینان ۰/۹۵ سطح تحصیلات، داشتن انگیزه برای مشارکت اجتماعی، آشنایی با قوانین مالیاتی، نگرش مثبت مودیان نسبت به کارکرد، اعتماد سیاسی مودیان به دولت تاثیر مثبتی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی دارند. همچنین طبق نتایج منتج از جدول زیر، میانگین رتبه عامل اعتماد سیاسی مودیان برابر با ۳/۶۴ بوده که نشان دهنده بیشترین میزان میانگین در بین عوامل درون سازمانی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی است.

جدول (۸): اولویت بندی عوامل فردی بر ارتقای فرهنگ مالیاتی

اولویت	میانگین رتبه	عنوان
۵	۲/۷۱	سطح تحصیلات
۴	۲/۷۸	داشتن انگیزه برای مشارکت اجتماعی
۲	۲/۹۴	آشنایی با قوانین مالیاتی
۳	۲/۹۳	نگرش مثبت مودیان نسبت به کارکرد مالیات
۱	۳/۶۴	اعتماد سیاسی مودیان به دولت
Chi-square=۷۳.۶	DF=۴	Sig=0.000

با توجه به نتایج حاصل از فرضیات چهارگانه اصلی که با استفاده از آزمون فریدمن (Chi-square) عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی صنف پلافروشان استان آذربایجان غربی در نظام مالیات بر ارزش افزوده بشرح جدول ذیل رتبه بندی گردیده است. با عنایت به محتویات جدول ذیل در این بین عامل قانون گرایی در اولویت اول با میانگین رتبه ۲/۷۳ و عامل داشتن وکیل حقوقی در اولویت هفدهم با میانگین رتبه ۱/۸۰ قرار دارند. بدین ترتیب نتایج تحقیق حاضر نشان می دهد عامل قانون گرایی موثرترین فاکتور و عامل داشتن وکیل حقوقی کم اثرترین فاکتور در صنف پلافروشان استان می باشند و تمامی موارد موصوف همخوان با فرضیات دانشمندان بوده و موید فرضیات می باشند.

جدول (۹): اولویت بندی عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی

اولویت	میانگین رتبه	عنوان
۱	۳/۷۳	قانون گرایی
۲	۳/۶۴	اعتماد سیاسی
۳	۳/۲۱	التزام به دین
۴	۳/۰۴	همکاران صنفی
۵	۲/۹۴	شفاف سازی قوانین
۶	۲/۹۴	آشنایی با قوانین
۷	۲/۹۳	نگرش مثبت نسبت به کارکرد مالیات
۸	۲/۹۳	رسانه‌ها
۹	۲/۷۸	مشارکت اجتماعی
۱۰	۲/۷۱	تحصیلات
۱۱	۲/۷۰	مکانیزه کردن امور
۱۲	۲/۳۳	تشویق مودیان خوش حساب
۱۳	۲/۲۰	اطلاع رسانی
۱۴	۲/۱۶	نظام جامع اطلاعات مالیاتی
۱۵	۲/۰۹	سنت مالیات دهی در خانواده
۱۶	۱/۸۷	اتحادیه‌های صنفی
۱۷	۱/۸۰	داشتن وکیل حقوقی

۵-۴ ارائه پیشنهادات براساس یافته‌های تحقیق

۵-۴-۱ با توجه به اینکه بیشترین سطح تحصیلات پاسخگویان در حد دوره متوسطه با فراوانی ۹۷ نفر (۳۴/۰۴ درصد) می‌باشد، جهت بارورتر کردن و ارتقای فرهنگ مالیاتی، مطالبی در خصوص کلیات مالیات بر ارزش افزوده برای مودیان و همچنین مصرف کنندگان در کتب آموزش و پرورش گنجانیده شود.

- ۲-۴-۵ آموزش لازم در خصوص مالیات بر ارزش افزوده به زبان ساده توسط اداره امور مالیاتی و اتحادیه‌های صنفی برای اعضاء برگزار گردد.
- ۳-۴-۵ سازمان مالیاتی با کمک گرفتن از علمای دینی و با برگزاری سخنرانیهای مذهبی-مالیاتی موجبات ارتقای فرهنگ مالیاتی را فراهم آورد.
- ۴-۴-۵ سازمان مالیاتی با همکاری وسایل ارتباط جمعی، برنامه‌های متنوعی (مصاحبه، آموزش، فیلم و انیمیشن) تهیه و منتشر نماید.
- ۵-۴-۵ سازمان مالیاتی در راستای اجرای ماده ۳۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده اقدام به برگزاری جلسات سالانه تقدیر از مودیان خوش حساب در هفته مالیات یا روز مالیات و یا روز اصناف و پخش آن توسط رسانه ملی و مطبوعات نماید.
- ۶-۴-۵ سازمان مالیاتی قانون مالیاتها (قانون مالیاتهای مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده) شفاف و ساده سازی نموده و کتب موصوف را در دسترس اتحادیه‌های صنفی و مودیان مالیاتی قرار دهد.
- ۷-۴-۵ سازمان مالیاتی با طراحی و اجراء و پیاده سازی سیستم مکانیزه امور مالیاتی، امکان دسترسی و رویت پرونده‌های مالیاتی را برای مودیان فراهم آورد.
- ۸-۴-۵ سازمان مالیاتی جهت برقراری عدالت مالیاتی و جلوگیری از فرار مالیاتی اقدام به اجرای کامل نظام جامع مالیاتی نماید.
- ۹-۴-۵ سازمان مالیاتی جهت اطلاع رسانی و تنویر افکار عمومی، نحوه هزینه و عملکرد مالیات را برای مودیان و مصرف کنندگان نهایی اعلام نماید.

۵-۵ پیشنهاداتی برای تحقیقات آتی

- ۱- بخش اشخاص حقیقی شامل دهها صنف مختلف مشمول مالیات بر ارزش افزوده است و این تحقیق تنها به شغل تلافروشان استان آذربایجان غربی پرداخته است؛ جا دارد که بقیه صنوف با دقت مورد بررسی قرار گیرد.
- ۲- اگر امکان آن باشد که در یک تحقیق گسترده، از جامعه آماری شامل تمام اشخاص حقیقی مشمول مالیات بر ارزش افزوده نمونه‌گیری و سپس تحقیق شود در اینصورت نتایج متقن تری بدست خواهد آمد.

۳- در این تحقیق ۴ فرضیه اصلی و ۱۷ فرضیه فرعی مورد سنجش قرار گرفته است می‌توان در تحقیقات دیگر ۱ فرضیه اصلی را با ۴ فرضیه فرعی، ولی به صورت عمیق تر به آزمون گذاشت.

۴- کسانی که در خصوص مؤدیان مالیاتی می‌خواهند تحقیق انجام بدهند باید بدانند که ورود به حیطه مؤدیان و مورد پذیرش قرار گرفتن محقق از طرف آنها کار بسیار سختی است. محقق قبل از تحقیق باید مطمئن باشند که می‌تواند اطلاعات لازم را از آنها بدست آورد.

۵- مؤدیان حوصله پاسخگویی به سوالات زیاد را ندارند. پرسشنامه باید با حداقل سوالات، کلیدی ترین مسایل را سنجش کند.

۶- در یک تحقیق دانشگاهی در حد پایان نامه کارشناس ارشد به علت محدودیت‌های زمانی و عدم تأمین منابع مالی بهتر است سراغ پژوهش‌هایی برویم که بتوان در طول یک ترم آن را به سرانجام رساند.

منابع و مآخذ

۱. بی اس گیل، ج.، ترجمه: عرب مازار، ع. و ملا نظر، م.، ۱۳۸۱، مدیریت سازمان مالیاتی «نگرش سیستمی»، تهران: انتشارات سازمان امور مالیاتی.
۲. پژوهان، ج.، ۱۳۷۳، اقتصاد بخش عمومی (مالیاتها)، تهران: انتشارات موسسه تحقیقات اقتصادی دانشگاه تربیت مدرس.
۳. پژوهان، ج.، و درویشی، ب.، ۱۳۸۹، اصلاحات ساختاری در نظام مالیاتی ایران، پژوهشنامه مالیات، دوره جدید، شماره هشتم، بهار و تابستان، مسلسل ۵۶۹ - ۴۷
۴. پناهی، م.، و طهماسبی بلداجی، ف.، نکوآمال کرمانی، م.، ۱۳۹۰، راهنمای کاربردی - عملیات مالیات بر ارزش افزوده و تکالیف قانون مودیان، تهران: انتشارات سازمان امور مالیاتی کشور، معاونت مالیات بر ارزش افزوده.
۵. تریاندس، هری.س.، ترجمه: فتی، ن.، ۱۳۸۸، فرهنگ و رفتار اجتماعی، تهران: نشر رسانش
۶. خورشیدی، غ. و رنگریز، ح.، ۱۳۸۱، مالیه عمومی و تنظیم خط مشی مالی دولت، تهران: نشر موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.

۷. دوانی، م، ۱۳۸۹، مقدمه‌ای بر مالیه عمومی در اسلام، تهران: انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) و مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.
۸. رزاقی، محمد، ۱۳۷۵، جزوه آموزشی مبانی مالیات، دانشکده امور اقتصادی و دارایی، چاپ اول، تهران
۹. زارع مقدم، ا، ۱۳۹۰، مجموعه کامل قانون و مقررات مالیاتی، تهران: انتشارات جاودانه جنگل، چاپ دوم.
۱۰. سید رضی، ترجمه: دشتی، م، ۱۳۸۵، نهج البلاغه، قم: موسسه انتشارات دارالعلم.
۱۱. سیلوانی، ک، ترجمه: ملایی پور، م، راهبرد اصلاح دستگاه مالیاتی، تهران: انتشارات دانشکده امور اقتصادی.
۱۲. شاپوریان، ع، ۱۳۵۰، بیست و پنج سده مالیات، تهران: انتشارات دانشکده امور اقتصادی.
۱۳. شالیزی، ز، ترجمه: عرب مازار، ع، ۱۳۷۳، درسهایی از اصلاح سیستم مالیاتی، تهران: انتشارات دانشکده امور اقتصادی.
۱۴. شاین، ادگار، ۱۳۸۷، فرهنگ سازمانی ورهبری، ترجمه: محمدابراهیممحبوب، تهران، انتشارات: فرا، چاپ اول
۱۵. عبدی، م، و کباری، ر، بوردها، ا، زمستان ۱۳۸۷، حسابداری مالیات بر ارزش افزوده، تهران: انتشارات گنج معرفت / لعبت، چاپ اول
۱۶. عرب مازار، ع، ۱۳۸۲، جستارهایی در سیاستگذاری مالیاتی، تهران: دانشکده امور اقتصادی.
۱۷. عمید، ح، ۱۳۷۱، فرهنگ فارسی، تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ هشتم.
۱۸. قانون برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹.
۱۹. کوئن، ب، ترجمه: توسلی، غ، و فاضل، ر، بهار ۱۳۷۴، مبانی جامعه‌شناسی، تهران: انتشارات سمت.
۲۰. کوئن، ب، ترجمه: ثلاثی، م، ۱۳۷۰، درآمدی بر جامعه‌شناسی، تهران: نشر فرهنگ معاصر.

۲۱. م برد، ر.، کاسانگراد، م.، ترجمه: عرب مازار، ع.، و شایانی، ع.، ۱۳۷۵، **بهبود مالیات در کشورهای در حال توسعه**، دانشکده امور اقتصادی.
۲۲. محسنی، م.، ۱۳۷۹، **مقدمات جامعه‌شناسی**، تهران: نشر دوران، چاپ هفدهم.
۲۳. مرتون، ر.، ترجمه: تولائی، ن.، ۱۳۷۶، **مشکلات اجتماعی و نظریه‌های جامعه‌شناسی**، تهران: انتشارات امیرکبیر.
۲۴. منصور، ج.، ۱۳۸۲، **قانون مالیات‌های مستقیم**، تهران: نشر دیدار.
۲۵. نره، بیرگر، ۲۰۰۴، ترجمه: نعیمی، ف.، **الگوسازی فرهنگ مالیاتی**، پژوهشنامه مالیات و توسعه، ۶۰ - ۷۷.
۲۶. نوربخش لنگرودی، ح.، و جوادی، م.، نیک گو، م.، ۱۳۸۸، **بررسی موانع استقرار کامل نظام مالیات بر ارزش افزوده در ایران**.
۲۷. وثوونی، و.، ترجمه: ملا نظر، م.، ۱۳۸۲، **طراحی و نگارش قانون مالیاتی**، تهران: انتشارات سازمان امور مالیاتی کشور.

پایان نامه‌ها:

۱. پورکارگر، ع.، ۱۳۸۱، **تحلیلی نقش سازماندهی در فرایند تحول نظام مالیاتی**، کارشناسی ارشد، گروه مدیریت
۲. شیدایی، ح.، **بررسی راهکارهای ارتقای فرهنگ مالیاتی در بخش مالیات بر مشاغل** پایان نامه کارشناسی ارشد
۳. صفای نیکو، ح.، ۱۳۷۵، **بر آورد ظرفیت مالیاتی استان همدان**، پایان نامه کارشناسی ارشد گروه اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس.
۴. عباس زاده، م.، **بررسی عوامل موثر بر افزایش فرهنگ مالیاتی در میان مودیان بخش مشاغل شهرستان کرج (صنف لوازم التحریر)** پایان نامه کارشناسی ارشد
۵. قامتی آرنی، ح.، **بررسی عوامل موثر بر ارتقاء فرهنگ مالیاتی و وصول مالیات از دیدگاه کارکنان اداره امور مالیاتی شهرستان آران و بیدگل**

۶. قبله وی، غ.، فرهنگ مالیاتی و بررسی آن در میان جامعه پزشکان شمال تهران و ارائه مدل تحلیل رفتاری، پایان نامه کارشناسی ارشد
۷. قربانی، ص.، بررسی راهکارهای ترویج و ارتقاء فرهنگ مالیاتی در شرکتهای تولیدی شهرستان تبریز، پایان نامه کارشناسی ارشد
۸. یوگاوللی، ر.، ۲۰۰۵، مبحث فرهنگ مالیاتی از منظر آفریقای جنوبی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بازرگانی کاوازولوننتال.

مجلات:

۱. آقانظری، حسن، ۱۳۸۹، ناهنجاری فرهنگی - اقتصادی: درآمد مالیاتی کشور و راه حلها با رویکرد آموزه‌های اسلامی، ماهنامه معرفت اقتصادی، شماره دوم، بهار و تابستان، ص ۹۵ - ۱۰۸.
۲. آقایی، محمد؛ کمیجانی، اکبر؛ مبانی نظری مالیات بر ارزش افزوده و مزایای آن در راستای اصلاح نظام مالیاتی، پژوهشنامه اقتصادی، ص ۱۵۷-۱۳۵.
۳. تقوی، مهدی، اثرات اقتصادی مالیات در کشورهای در حال توسعه، ماهنامه حسابدار شماره ۱۳۶۴، ۵.
۴. تقی پور، انوشیروان و روزبه علیخان قمی، تحلیل عوامل موثر بر مالیات و پیش بینی آن مورد مطالعه ایران (۱۳۵۲-۱۳۷۱)، مجله برنامه و بودجه، شماره ۴۰ و ۴۱، ۱۳۸۰.
۵. جنانی، افشین، محسن کلاتری بنگر، مریم گرامی، منیژه ضیایی فر، آسیب شناسی نظام مالیاتی، مجله اقتصادی معاونت امور اقتصادی و دارائی شماره ۲، ۱۳۸۰.
۶. حاتمی زاده، زیور و غیبی، علیرضا، بررسی وضع نظام مالیاتی، مجله اقتصادی، دور ۲، سال ۱، شماره ۱، ۱۳۸۰.
۷. طاهر پور کلاتری، حبیب اله و علیاری شوره دلی، علی، ۸۶، شناسائی عوامل فرهنگ مالیاتی مودیان مشاغل شهر تهران، پژوهشنامه اقتصادی، سال هفتم، شماره ۱، بهار، ص ۷۳ - ۹۸
۸. عرب مازار، علی اکبر، فصلنامه مالیات شماره ۱۳۷۶، ۱۸.
۹. عرب مازار، علی اکبر، فصلنامه مالیات شماره ۱۳۷۷، ۲۰.

۱۰. فرزید، جعفر و مصطفی سلیمی فر، منصور ملایی پور (۱۳۸۲)، برآورد توان‌های بالقوه و بالفعل مالیاتی استان خراسان، فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، معاونت امور اقتصادی، وزارت امور اقتصادی و دارایی شماره ۲ بهار.
۱۱. قربانی، صابر، مرداد ۱۳۸۹، نگاهی به فرهنگ مالیاتی در ایران، مجله تدبیر، شماره ۲۱۹، ص ۳۵ - ۴۲
۱۲. لشکری زاده، مریم و عزیزی، محمد، ۱۳۹۰، شناسایی برخی عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در ایران، پژوهشگر (فصلنامه مدیریت)، سال هشتم، شماره ۲۲، تابستان، ص ۸۲ - ۹۱
۱۳. نظری، علیرضا، ۱۳۸۷، بررسی اجمالی عملکرد نظام مالیاتی کشور در سالهای اخیر، مجله اقتصادی شماره‌های ۷۹ و ۸۰ خرداد و تیر، ص ۸۹ - ۹۸
۱۴. نیکومرام، هاشم و کاوسی، اسماعیل و قبله وی، غلامرضا، ۱۳۸۶، فرهنگ مالیاتی و بررسی آن در میان جامعه پزشکان شمال شهر تهران، فصلنامه بصیرت، سال چهاردهم، شماره ۳۸، پاییز و زمستان، ص ۷۲ - ۹۲

سایت‌ها:

1. www.evat.ir
2. www.vat.ir/admin
3. www.vat.ir
4. (وزارت امور اقتصادی و دارایی - <http://www.mefa.gov.ir>)
5. (کارگروه تحولات اقتصادی <http://www.tahavolateeghtesadi.ir>) - 5

منابع و مآخذ انگلیسی:

1. De Wet. JH V H, A Strategic Approach in Managing Shareholder Wealth for companies listed on the JSE securities exchange south Africa, 2004
2. Ooi, J. T. L. & Liow, K. H. "Real State Corporations: the Quest for Value", Journal of Property Investment & Finance , Vol 20, No.1, (2002).

پی نوشت

1. Tax